

кож у поемі “Святий Валентин” (1894 р.), в якій проголошує ідею любові до людей, віри, служіння народу, тобто християнські цінності, й одночасно критикує безплідність аскези. А якщо взяти збірку “З вершин і низин”, то у підзаголовку І. Франко дає початок 129-го псалму, де виступає така категорія, як “гли-

бина”, що означає гріхопадіння [5, 14]. Поет говорить, що людина може спастися від цього лише під перстом Божого Провидіння.

Із сказаного вище видно, що І. Франко ніс у своїй творчості ідеї релігійності, а отже, виникає питання: “Чи можна стверджувати його атеїзм?”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Советский энциклопедический словарь. / Под ред. А. М. Прохорова. — Издание 4-е. — М.: Советская энциклопедия, 1987.
2. Костельник Г. о. Плюси й мінуси в поезії І. Франка // Церква. Нація. Культура. Книга 1: Іван Франко і релігія. Наук. збірник / Ред. О. Баган. — Дрогобич, 2004.
3. Франко І. Мойсей // Твори в трьох томах. Т. 1. — К.: Наукова думка, 1991.
4. Гузар З. Синтез християнської і національної ідеї у світі Івана Франка // Церква. Нація. Культура. Книга 1: Іван Франко і релігія. Наук. збірник / Ред. О.Баган. — Дрогобич, 2004.
5. Франко І. Твори в трьох томах. Т. 1. — К.: Наукова думка, 1991.

Юлія РОМАНИШИН

СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ

У статті дається визначення основних базових понять: інформація, інформаційні ресурси, інформатизація, технологія навчання, інформаційна технологія, інформаційно-телекомунікаційна технологія. Розглядаються види інформаційних технологій.

В сучасних умовах посилення глобалізації та інформатизації суспільства роль інформації в усіх сферах життєдіяльності суттєво зростає. В теперішньому суспільстві пріоритетом стає впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес та їх об'єднання на методичному, технологічному та організаційному рівнях. Це пояснюється виникненням інформаційного суспільства й одночасно суспільства знань, які починають змінювати не лише світову і національну економіку, а й торкаються всіх сфер життя людини.

В нинішньому інформаційному суспільстві змінюються й вимоги до системи освіти та відбувається істотне підвищення її статусу, адже інформація стає вищою цінністю, а інформаційна культура людини є визначальним фактором її професійної діяльності.

Парадокс сучасності полягає в тому, що людина, з одного боку, залежить від технологічного розвитку суспільства, а з іншого — вона відповідає за своє майбутнє, яке тво-

рить власним інтелектом і здатністю до самовдосконалення [5].

Актуальним для навчального процесу ВНЗ є тлумачення та однозначне розуміння сучасної термінології, пов'язаної з інформаційно-телекомунікаційними технологіями та усвідомленням їхньої суті. Оскільки сьогодні існує дуже багато різних визначень щодо цього питання, є деякі труднощі з правильним трактуванням і використанням інформаційних технологій на практиці. Тому *мета статті* — узагальнити і пояснити базові поняття інформаційно-телекомунікаційних технологій, які найчастіше використовуються в навчальному процесі ВНЗ.

Під інформацією, відповідно до Закону України “Про інформацію” [3], розуміється документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі. Водночас будь-який речовинний, енергетичний об'єкт, економічний чи соціальний процес мають характерні параметри, що й становлять інформацію про

предмет, незалежно від його призначення. Записана на носії певного типу інформація як об'єкт впливу — це дані про конкретний процес. Текстова інформація, аудіоінформація, відеоінформація є формами подання даних, які визначають основний спосіб їхнього кінцевого використання. Інформацією є нові відомості, прийняті, зрозумілі й оцінені кінцевим споживачем як корисні, що розширюють запас знань кінцевого споживача про навколишній світ [6]. Інформатизація — це сукупність взаємопов'язаних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних і виробничих процесів, які спрямовані на задоволення інформаційних потреб окремих громадян і суспільства загалом та які використовують для цього сучасні інформаційні технології та автоматизовані інформаційні системи [5].

Інформаційні ресурси є сукупністю знань та інформації про навколишній світ, накопичених і розміщених на будь-яких інформаційних носіях (документах, базах даних та ін.), що можуть бути використані для реалізації певних цілей [6].

Головний момент забезпечення якості системи освіти — це інтеграція інформаційних технологій у процес навчання. Поєднання нових технологій, передових педагогічних і методичних систем може стати невід'ємною складовою нових тенденцій у навчанні. Ефективність і надійність нової системи навчання буде залежати від здатності викладачів ВНЗ до її сприйняття. Без освоєння відповідних інформаційних технологій і розвитку інформаційної інфраструктури повноправна інтеграція України зі світовим економічним співтовариством стає проблематичною.

Інформаційні технології існували давно. З розвитком комп'ютерів і засобів зв'язку почали з'являтися різні назви: “інформаційні і комунікаційні технології”, “комп'ютерні інформаційні технології” тощо. Інформаційні технології можна розуміти як сукупність методів і засобів спрямованої зміни будь-яких властивостей інформації. У найбільш загальній формі поняття “інформаційна технологія” можна визначити так:

це комплекс взаємозалежних наукових, технологічних, інженерних дисциплін, що вивчають методи ефективної організації роботи з обробки та збереження інформації; обчислювальну техніку і методи організації взаємодії між персоналом і виробничим устаткуванням, а також пов'язані з цим технічні, економічні та соціальні проблеми [5].

Використання інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ істотно змінює роль та місце викладача і студента в системі “викладач — інформаційна технологія навчання — студент”. Інформаційна технологія сприяє реалізації індивідуального підходу в навчанні і є не лише “перехідним містком” між викладачем і студентом, а й становить зміну засобів і методів навчання, що призводить до зміни навчальної діяльності, яка стає все більше самостійною і творчою. Впровадження у навчальний процес таких технологій, як мультимедіа, Інтернет, Web-дизайн, що сприяють комплексному розвитку особистості і здібностей людини за умови їх правильного використання, стало можливим лишень завдяки різкому стрибку в розвитку комп'ютерної техніки і програмного забезпечення. Гіперпосилання, мультимедіа, комп'ютерне тестування, дистанційне навчання у реальному режимі часу за допомогою комп'ютерних мереж становлять не повний перелік інформаційних технологій, які можна використати в навчальному процесі.

Нині дуже розповсюджена технологія гіперпосилань. Вона використовується в навчальному процесі для зручної організації виводу текстової інформації на монітор комп'ютера. За допомогою лінійно-орієнтованого способу процес організації даних в електронному вигляді через використання гіперпосилань несуттєво відрізняється від процесу використання та засвоєння звичайної “паперової” літератури.

Поєднання текстової інформації з графічною, аудіо- та відео інформацією у процесі її відтворення називається “мультимедіа”. Як технологія мультимедіа ефективно застосовується при створенні енциклопедичних видань, комп'ютерних ігор, різних до-

відково-інформаційних систем, а також при створенні різноманітної презентаційної продукції. Основне, що вигідно відрізняє мультимедіа від будь-якої іншої технології, подачі інформації, — це можливість комплексно впливати на сприйняття людини: складні таблиці, діаграми і текстові матеріали можуть замінятися за бажанням глядача графічними зображеннями, відео фрагментами зі всіма перевагами аудіовізуального ряду, набором слайдів з пояснюючим дикторським текстовим або звуковим супроводом [4]. До засобів цих технологій відносять комп'ютери, мережу Інтернет, радіо- і телепередачі, телефонний зв'язок.

Універсальним і незмінним засобом інформаційних технологій був, є і буде комп'ютер. Із стрімким розвитком сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій він постійно модернізується та вдосконалюється. Нині знання комп'ютера — необхідна умова, але недостатня для застосування у практичній діяльності сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій. Методи пошуку, обробки, зберігання та систематизації інформації здійснюються з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, а реалізація зазначених методів забезпечується програмними продуктами.

Під комп'ютерною технологією навчання розуміють таку технологію, що ґрунтується на принципах інформатики і реалізується за допомогою комп'ютерів; сукупність засобів (поєднання програмного і технічного забезпечення, теоретичних знань і методичних прийомів) і способів їхнього застосування для досягнення ефективності в навчальному процесі, при самостійній роботі, на лекціях, практичних і лабораторних заняттях. Вона дає змогу подолати просторові перешкоди при переданні різних інформативних повідомлень, а також суттєво зменшує необхідність мати локальні сховища інформації. Однак ефективне використання усіх видів інформації вимагає її структуризації, створення і використання інформаційних ресурсів, формування й управління інформацією та інформаційними системами.

Для наведення мостів між інформаційними потребами і джерелами знань виникає необхідність підготовки спеціалістів у галузі управління інформацією та інформаційними системами, котрі можуть організувати взаємодію в галузі інформаційних технологій, інформаційних потоків, інформаційних систем, ділових процесів з метою повного використання документних інформаційних ресурсів. Все це є обов'язком документознавця-менеджера інформаційних систем [2].

Нині часто вживається поняття “електронна освіта”, що асоціюється з вищою освітою та охоплює переважно дистанційне навчання на всіх його рівнях (формальних і неформальних) і використовує електронний зв'язок через Інтернет повністю або частково. Існує також онлайн-навчання, Web-освіта, яка є підвидом електронної освіти та відноситься до навчання, що використовує Інтернет-браузери.

Втілення ідей сталого розвитку у повсякденну практику нашого життя стало набагато простішим за допомогою використання нових інформаційних засобів, які є більш ефективними у представленні та сприйнятті, простішими в пошуку та зручнішими у використанні інформації. Сучасне українське суспільство потребує нової генерації фахівців, які володіють інтегрованими і диференційованими знаннями в галузі документознавства та інформаційної діяльності [7].

Аналізуючи роботу Г. Власової [1], можна визначити, що засобом реалізації інформатизації суспільства є комп'ютеризація, яка здійснює програмно-технологічне і матеріально-технічне забезпечення комунікативних і технологічних процесів завдяки обчислювальній техніці, інформаційним системам і базам даних. Отже виникає потреба у фахівцях, котрі працюватимуть з інформацією, а не займатимуться розробленням технічного програмного оснащення інформаційної діяльності, що роблять інженери-програмісти.

З позицій формування і подальшого розвитку інформаційного суспільства трансформується й освіта в Україні, відбувається її орієнтація на зарубіжні освітні стандарти.

Це супроводжується переосмисленням мети, змісту і структури освітнього процесу. Розширюється спектр спеціальностей, поглиблюється зміст фахової підготовки. Загалом стрімкий розвиток у нашій країні інформаційного суспільства обумовив актуалізацію питань, які пов'язані з проблемою підготовки кадрів для цієї сфери діяльності [1].

Динаміка змін системи підготовки кадрів для інформаційної сфери певною мірою відстає від її практичного розвитку.

Особливо гостро стоїть питання підготовки документознавців-менеджерів для нафтогазового комплексу України, котрі могли б ефективно використовувати інформаційні технології у своїй професійній діяльності. Адже дуже часто багато кваліфікованих спеціалістів не беруть на роботу через “недостатню комп'ютерну грамотність”, тому що вони не вміють використовувати ці технології, знання комп'ютера у практичній професійній діяльності нині недостатньо.

Процес підготовки документознавців-менеджерів до практичного використання інформаційних технологій є безперервним протягом усього навчання в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу. Рівень та якість підготовки фахівців у галузі документознавства та інформаційної діяльності забезпечується діючим в університеті положеннями кредитно-модульної системи.

В результаті оволодіння теоретико-практичними знаннями документознавець-менеджер повинен виконувати систему виробничих функцій і типових завдань діяльності, які містять узагальнені комплекси функціональної спеціалізації в межах документно-інформаційних систем:

- менеджмент документно-інформаційних систем (координація, інтеграція інформаційної діяльності; стратегічне планування технологій, інформаційних ресурсів і систем; управління ресурсами);

- інформаційні технології (управління інформаційними ресурсами, автоматизація офісних робіт; контроль за обробкою інформації, захист даних та інформації);

- документна інформація (визначення політики, планування та управління інформацією для організації; управління документно-інформаційними системами; аналіз інформаційних потреб і забезпечення обслуговування споживачів);

- комунікації (управління комунікаціями та інформаційними потоками в організації; розробка й інтеграція комунікаційних мереж; консультації керівників організації з питань інформаційної діяльності, інформаційних систем і ресурсів) [2].

Завдання фахівців з документознавства та інформаційної діяльності:

- дбати про своєчасне створення, належне функціонування і розвиток інформаційних служб, систем, мереж, банків і баз даних у всіх напрямках інформаційної діяльності;

- формувати правові, організаційні, науково-технічні, економічні, фінансові, методичні та гуманітарні передумови розвитку інформатизації;

- застосувати і розвивати сучасні інформаційні технології у відповідних сферах суспільного життя України;

- формувати системи національних інформаційних ресурсів;

- створювати загальнодержавну мережу інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо;

- створювати загальнодержавні системи інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

- підвищувати ефективність вітчизняного виробництва на основі широкого використання інформаційних технологій;

- формувати та підтримувати ринок інформаційних продуктів і послуг;

- сприяти інтеграції України зі світовим інформаційним простором [2].

Систематичне і результативне використання студентами інформаційно-телекомунікаційних технологій упродовж всього навчання в університеті формує стійкі переконання в їх ефективності і практично безмежних можливостях.

Отже, в нашій статті згруповані основні поняття і визначення інформаційно-телекомунікаційних процесів, розкрито їхню сутність, без усвідомлення чого проблематичним є завдання впровадження у навчальний процес новітніх інформаційних технологій навчання, а також розглянуто роль цих технологій у підготовці документознавців-

менеджерів до майбутньої професійної діяльності.

До подальших напрямків нашого дослідження відносимо практичне визначення сформованості умінь володіння сучасними інформаційними технологіями майбутніми документознавцями-менеджерами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інформаційні системи в менеджменті: Навч. посібник / А. Є. Батюк, З. П. Дзуліт, К. М. Обельовська, І. М. Огородник, Л. П. Фарбі. — Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка”, “Ін-телект-Захід”, 2004. — 520 с.
2. Власова Г. В. Проблеми і перспективи підготовки фахівців з документознавства та інформаційної діяльності // Бібліографознавство. Документознавство. Інформологія. — 2004. — № 1. — С. 13–15.
3. Документознавство та інформаційна діяльність: Інформаційний пакет для абітурієнтів та студентів / Укл. Г. Д. Малик. — Івано-Франківськ: Факел, 2005. — 87 с.
4. Закон України “Про інформацію” від 2 жовтня 1992 року. — К., 1992..
5. Застосування інформаційних технологій для підвищення ефективності навчання / М. Ю. Литвинов, Е. В. Рижков, Ю. В. Степанов // Матеріали науково-практичної конференції. — Харків, 2006 .
6. Інформаційні системи в менеджменті: Навч. посібник / С. В. Глівенко, Є. В. Лапін, О. О. Павленко та ін. — Суми: Університетська книга, 2005. — 407 с.
7. Кушнарєнко Н. М. Внутріпредметна і міжпредметна інтеграція дисциплін документознавчого циклу // Вісник Харківської державної академії культури: Зб. наук. праць. — Харків: ХДАК, 2003. — Вип. 11. — С. 106–114.